

El forn de vidre de Senan

Ernestina Vallverdú

Si arribeu a Senan, trobareu un poble petitó, perfectament encarat a migdia, endreçat i cuidat. Recentment ha estat reconegut com a Vila florida, pel gust a les flors i espais enjardinats.

Càntir de bateig procedent de l'antic forn de vidre de Senan. Col·lecció de l'autora.

Llinda de l'antic forn de vidre de Senan, on es pot apreciar la silueta d'un porró setcentista i la data de 1801.

Senan des de el castell i portalada de l'església romànica.

Fotografies: JM Rovira

El veïnat es configura bàsicament amb cases de pedra bastides entre el s. XVIII i XIX, temps en el qual cresqué de manera notable. El nucli de la població s'allargassa d'est a oest, mentre va baixant des de la part alta de l'antic castell o torre medieval fins a arribar a la carretera. A la part baixa de la localitat, descobrireu el raval de la Creu. Més avall, fareu cap a l'àrea de lleure del Racó de la Font i al raval de la Font.

L'església és, actualment, l'edifici més destacat que es conserva a Senan. D'estil romànic i datat de finals de s. XII o s. XIII, ha passat per moltes remodelacions en èpoques diferents. En la darrera actuació se li ha retornat el seu caràcter primitiu. Compta amb una nau de volta apuntada i alguns elements que denoten el romànic del Cister.

Però, si viatgessim dos segles i mig enrere, un dels llocs amb més activitat a Senan, el trobaríem a l'extrem del raval de la Font; ens referim al forn de vidre que va cremar durant més de cent anys, sempre vinculat a la família Vives i en contacte amb el forn de vidre de la veïna Fullella. Podem afirmar que Fullella va ser el punt de partida i de retorn, ja que alguns dels primers vidriers que treballaren a Senan venien de la població garriguenca i els qui tancaren el forn hi van emigrar.

El patriarca que inicià la nissaga vidriera a Senan fou Joan Vives Campell, nascut a Arenys de Munt, al voltant de 1719. Sabem que en Joan, abans d'arribar a Senan, havia passat pels forns de vidre de Fullella i de la Pobla de Cérvoles. Els primers contactes amb la nostra localitat, van ser quan el 1864 va comprar a Ramon Claret i Anna M. Xifré el terreny, on més tard edificaria la casa i el forn. També apareix en altres negocis com l'arrendament del molí d'oli del comú dels Omells, el 1784.

En l'etapa inicial, Fidel Vives, germà d'en Joan, era qui portava el forn de Senan. En Fidel es va establir a Senan entre el 1765 i el 1770.



En aquest primers moments sabem que també van treballar al forn com a vidriers, Josep Fortuny, de Salomó i Joan Pere Bonet de Fullella, ambdós van comprar terrenys a tocar del forn amb la intenció de construir-hi una casa. També tenim notícia de Joan Grayà de Vallbona d'Anoia, de Joan Arbós de Pradip, de Jaume Cerdà de Vilanova de Sitges o de Josep Pujol de la Pobla de Cérvoles,

Una segona fase del forn de vidre de Senan, la situem quan en condueix les regnes Francesc Vives Juncosa, hereu i fill del Joan. Ell és qui degué fer l'expansió del negoci i edificà o reformà la casa, just al tombant de segle. Ens consta que en aquesta mateixa època, en Francesc Vives era el batlle de Senan. A més de portar el forn, van ser temps en els quals també comprà terres al terme de Senan i fora. Els seus negocis passaven a més per altres àmbits, com el subarrendament del molí fariner de la Cadena a Vallfogona de Riucorb o, juntament amb altres socis, l'arrendament del delme d'Arbeca i Castellots. En aquest temps, al forn de Senan, també hi treballava Joan Vives, germà del Francesc. A més, hi havia altres vidriers que anaven canviant com Pau Bargalló, Josep Moyà, Pere Besora, Ramon o Magí Vives.

Miquel Vives Font, succeí el seu pare, Francesc Vives, al capdavant del forn. Era ja la dècada dels anys vint del s. XIX. Mantingué en bona part, el patrimoni que havia acumulat

anteriorment la família. En aquesta temporada trobem com a vidriers a Senan Joan Vives Salvadó, que era cosí germà seu; Francesc Bargués; Pasqual Ribà, o l'Anton Pallissó.

Vint anys més tard, Francesc Vives Vilamajó, hereu de Miquel Vives, continuà la tasca al forn. En aquest temps, trobem com a vidriers de Senan Josep Vives i Miquel Besora, ambdós de Fullella.

El 1867 anuncia un final de trajecte del forn de vidre de Senan: Francesc Vives el ven a Antoni Pallerola, que havia estat el seu gendre. Aquest vidrier encara el farà funcionar durant més d'una dècada. Temps després, l'Antoni estava treballant al forn de Fullella.

Del forn de vidre Senan en queden les parets dels corrals adjacents a la primera construcció i una bonica llinda que ens situa al 1801, amb un porró al centre.

Actualment l'activitat artesana de Senan, ens arriba del taller de ceràmica que també podreu trobar al raval de la Font i del de seda pintada al Portal. ■



Del vidre a la ceràmica



Senan és un poble bonic, petit o de mida justa, i ben ubicat tot i que per a molts sembla que estigui al cul del món. De l'Espluga a Senan hi vas en deu minuts, sense córrer.

La Núria, que ara és l'alcaldeessa, i el Lluís hi van arribar fa més de trenta anys. Hi van muntar un taller de ceràmica, s'hi van establir i van fer família.

La Núria Albà i el Lluís Soler -així és com se'ls coneix internacionalment- han obert nous camins dins el món de la ceràmica artística, cada un amb el seu estil, és clar. S'han fet un nom en totes les fires internacionals. La ceràmica que couen a Senan és nova, fresca i diferent: innovadora en diem ara. El seu treball es fa amb el fang, l'aigua justa, els òxids i els colors naturals, el forn, el foc, el temps adequat..., les formes que ho combinen tot i les textures que ho fan especial i únic.

La ceràmica de Senan viatja pel món com un dia ho van fer els càntirs i porrons del forn de vidre que hi havia -pobre i trist record- just a tocar d'on ara hi ha el de ceràmica, a prop de la font. Més amunt, al carrer que dona entrada al poble des del Raval, hi ha un taller de seda pintada, un altre artesà a Senan. Més art. Què deu tenir aquest poble?